

Dosarul nr. 3ra-72/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: Gr. Cazacu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: V. Clima, M. Guzun, Gr. Dașchevici)

DECIZIE

14 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Mariana Pitic
Victor Burduh
Nicolae Craiu
Nina Vascan

examinând recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă
de Nadejda Dicusară împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Ministerului
Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului de Stat al Muncii, Uniunii
Cooperativelor de Consum Criuleni, privind repunerea în termen, includerea
stagiului de muncă și recalcularea pensiei,

împotriva deciziei din 30 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care
au fost respinse cererile de apel depuse de Nadejda Dicusară și Casa Națională de
Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 18 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău,
sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La 14 decembrie 2017, Nadejda Dicusară a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, privind repunerea în termen,
includerea stagiului de muncă și recalcularea pensiei.

În motivarea cererii de chemare în judecată, Nadejda Dicusară a relatat că este
pensionară din anul 2011.

Totodată, a susținut că a prezentat toate documentele necesare, inclusiv
hotărârile judecătorești din 26 decembrie 2002 și 15 septembrie 2009, prin care a
avut câștig de cauză, întru calcularea corectă a pensiei ce i se cuvine pentru un stagiul
de muncă de 30 de ani.

Reclamanta a menționat că Casa Națională de Asigurări Sociale nu a luat în
considerare la calcularea stagiului său de muncă hotărârea judecătorească din
26 decembrie 2002, iar cererile sale adresate instituției competente în acest sens au
fost respinse.

Mai mult, reclamanta consideră că pensia urma a-i fi calculată conform informațiilor din carnetului de muncă vechi și carnetului de muncă nou, fapt ce nu a fost realizat de Casa Națională de Asigurări Sociale. Iar, omisiunile admise la calcularea stagiului său de muncă nu-i pot fi incriminate.

Nadejda Dicusară a solicitat repunerea în termen a acțiunii, admiterea acesteia, includerea stagiului de muncă, conform hotărârii judecătorești din 26 decembrie 2002 și recalcularea pensiei (f.d. 1-3, Vol.I).

La 15 iunie 2018, Nadejda Dicusară a depus cerere de chemare în judecată concretizată, prin care a solicitat atragerea în proces în calitate de pârâți a Inspectoratului Muncii și Sănătății, care a participat la executarea hotărârii judecătorești din 26 decembrie 2002 și a Ministerului Justiției al Republicii Moldova, la care s-a adresat în anul 2002 (f.d.43-44, Vol.I).

Reclamanta a menționat că s-a adresat către UCOOP Criuleni cu cerere privind recalcularea pensiei, însă nu a primit niciun răspuns. Iar, Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă Criuleni, a refuzat să o pună la evidență (f.d. 43-44).

Prin încheierea protocolară din 03 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-au atras în proces în calitate de copârâți Inspectoratul de Stat al Muncii, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și UCOOP Criuleni (f.d. 63, vol. I).

La data de 15 iunie 2019 Nadejda Dicusară a depus cerere de concretizare a pretențiilor, prin care a solicitat recunoașterea a 4 ani stagiul de muncă până la 26 decembrie 2002 și recalcularea pensiei conform stagiului de cotizare de 30 ani (f.d.150-152, Vol.I).

Prin hotărârea din 18 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Dicusară. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să efectueze recalcularea pensiei pentru limită de vârstă a reclamantei Nadejdei Dicusară, ținând cont de stagiul de cotizare stabilit prin decizia din 26 decembrie 2002 a Curții de Apel a Republicii Moldova. În rest, pretențiile au fost respinse ca fiind neîntemeiate (f.d. 167, vol. I).

La 04 decembrie 2019, în interiorul termenului prevăzut de art. 232 alin. (1) Cod administrativ, Nadejda Dicusară a depus apel împotriva hotărârii din 18 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, exprimând dezacordul cu hotărârea primei instanțe, iar la data de 21 ianuarie 2020 a depus motivarea apelului, solicitând anularea parțială a hotărârii din 18 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie dispusă efectuarea recalculului pensiei reieșind din hotărârea judecătorească din 26 decembrie 2002, conform căreia să i se includă 4 ani și 8 luni în stagiul de cotizare, să i se calculeze anii, în care a achitat impozitul pentru terenurile agricole deținute în proprietate, ce au fost incluși în stagiul, să i se facă recalcularea vârstei incluzând suma ce a achitat-o la fondul social pentru pământ – 1651 lei, să i se i-a la recalculare mai multe variante, inclusiv și ultimii ani și să i se facă recalcularea indemnizațiilor de la 100 de lei la 180 de lei (f.d. 174, 181-183, vol. I).

La 09 decembrie 2019 în interiorul termenului prevăzut de art. 232 alin. (1) Cod administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel împotriva hotărârii din 18 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi decizii. Iar, la data de

30 decembrie 2019 a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi decizii de respingere a acțiunii (f.d. 184-188, 191, Vol. I).

Prin decizia din 30 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse cererile de apel depuse de Nadejda Dicusară și Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 18 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d.231, Vol.I).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că Nadejda Dicusară întrunește condițiile pentru recalcularea pensiei pentru limită de vârstă, ținând cont de stagiul de cotizare stabilit prin decizia din 26 decembrie 2002 a Curții de Apel a Republicii Moldova, ori, prin prisma prevederilor art. 123 alin. (2) Cod de procedură civilă în coroborare cu prevederile art. 195 Cod administrativ, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sânt obligatorii pentru instanța care judecă cauza și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane.

Astfel, instanța de apel a indicat că prima instanță a ajuns la o concluzie corectă că în speță sunt întrunite temeiurile legale de admitere a pretenției reclamantei ce ține de obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să efectueze recalcularea pensiei pentru limită de vârstă a reclamantei Nadejda Dicusară, ținând cont de stagiul de cotizare stabilit prin decizia din 26 decembrie 2002 a Curții de Apel a Republicii Moldova.

Instanța de apel a apreciat critic argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale, precum că includerea în stagiul de cotizare era posibilă doar în cazul în care titlul executoriu emis în baza deciziei din 15 septembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău, era să fie executat prin defalcarea de către UCOOP Criuleni a tuturor sumelor necesare din salariul reclamantei în fondul de pensii, însă în speță, titlul executoriu a rămas fără executare. Or, invocând un astfel de motiv apelanta-pârâta nu a ținut cont de faptul că, neachitarea cărorva contribuții de către Nadejda Dicusară nu poate fi imputată acesteia, în circumstanțele în care responsabilitatea de a vărsa sumele respective și sancțiunile pentru inacțiunile date o poartă în exclusivitate angajatorul, și nicidecum angajatul. Contribuțiile de asigurări sociale se rețin din salariul angajatului la sursa de plată, mai mult decât atât, potrivit art. 29 din Legea nr. 489 din 08 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale, în vigoare la data emiterii deciziei Curții de Apel a Republicii Moldova din 26 decembrie 2002, nedepunerea contribuției de asigurări sociale de către angajator nu poate afecta plata drepturilor convenite asiguraților.

Instanța de apel a mai indicat, că nu pot fi reținute nici argumentele apelantei Casei Naționale de Asigurări Sociale, precum că instanța de fond neîntemeiat a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să includă la recalcularea pensiei un stagiul de cotizare, care nu este indicat în conținutul deciziei din 26 decembrie 2002 a Curții de Apel a Republicii Moldova și că instanța de fond nici nu a indicat care anume perioadă reprezintă stagiul de cotizare al intimatului. Or, în dispozitivul hotărârii este indicat expres că se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale să efectueze recalcularea pensiei pentru limită de vârstă a reclamantei Nadejda

Dicusară, ținând cont de stagiul de cotizare stabilit prin decizia Curții de Apel a Republicii Moldova din 26 decembrie 2002. Iar, prin decizia respectivă s-a decis modificarea datei concedierii Nadejdei Dicusară de la URECOOP, acesta fiind concediată începând cu data de 26 decembrie 2002 și anume aceste circumstanțe urmează a fi luate în considerare de Casa Națională de Asigurări Sociale la recalcularea pensiei pentru limită de vârstă a reclamantei Nadejda Dicusară.

Invocând netemeinicia și ilegalitatea deciziei instanței de apel, la data de 06 octombrie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi decizii. Iar, la 24 noiembrie 2020 a prezentat motivarea recursului, în care a reiterat pretențiile inițiale și a solicitat admiterea acestora (f.d.246-249, Vol.I).

În motivarea recursului, Casa Națională de Asigurări Sociale, a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, considerându-le ilegale și neîntemeiate, prin faptul că au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material, precum și nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, fiind apreciate eronat probele.

Recurenta a indicat că instanțele ierarhic inferioare eronat au făcut trimitere la decizia din 26 decembrie 2002 a Curții de Apel a Republicii Moldova, deoarece obiectul litigiului examinat în această cauză este unul de muncă și nu este constatat vreun stagiul de cotizare al Nadejdei Dicusară.

Prin urmare, recurenta consideră că instanța ierarhic inferioară neîntemeiat a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să includă la recalcularea pensiei un stagiul de cotizare, care nu este indicat în conținutul deciziei din 26 decembrie 2002 a Curții de Apel a Republicii Moldova.

Recurenta a mai invocat că în cadrul dezbaterilor desfășurate în prima instanță, reclamanta pretindea că Casa Națională de Asigurări Sociale este obligată să-i includă în stagiul de cotizare perioada de activitate la UCOOP Criuleni (CONSUMCOOP Criuleni).

Aici, recurenta a remarcat că la materialele dosarului este prezentă decizia din 15 septembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău, prin care UCOOP Criuleni a fost obligată să facă defalcări din salariul Nadejdei Dicusară în fondul social pentru pensii, din suma de 2712 lei, pentru perioada 01 aprilie 1998 și până la 01 aprilie 1999 și din 5346 lei pe perioada de la 01 aprilie 1998 și până la 20 martie 2001. Însă, titlul executoriu emis în baza deciziei nominalizate a rămas fără executare.

Casa Națională de Asigurări Sociale a specificat că la materialele cauzei este prezentă inclusiv, decizia din 26 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, privind repunerea în termenul de prezentare spre executare a documentului executoriu, conform căreia a fost respins recursul depus de către Nadejda Dicusară împotriva încheierii Judecătoriei Criuleni, prin care s-a respins cererea de repunere în termenul de prezentare spre executare a documentului executoriu.

Astfel, Casa Națională de Asigurări Sociale a evidențiat că în cazul în care titlul executoriu era executat, prin defalcarea de către UCOOP Criuleni a tuturor sumelor necesare din salariul reclamantei în fondul de pensii, doar în asemenea circumstanțe perioada de activitate a reclamantei la UCOOP Criuleni, era pasibilă de inclus în

stagiul de cotizare.

Recurenta a mai invocat că la materialele cauzei este anexat extrasul din contul personal de asigurări sociale pe numele intimatei, extrasul fiind eliberat din REVIND.

Conform extrasului din contul personal al intimatei, date privind activitatea acesteia, sau stagiul de cotizare realizat la UCOOP Criuleni, nu sunt reflectate. În contul personal al intimatei se regăsesc informații cu privire la stagiul de cotizare realizat de acesta, începând cu data de 01 aprilie 2012.

În asemenea circumstanțe, odată ce în contul personal de asigurări sociale a intimatei nu se regăsesc date referitor la activitatea acesteia în cadrul UCOOP Criuleni și anume: perioada de activitate, salariul obținut, contribuțiile de asigurări sociale obligatorii achitate în bugetul asigurărilor sociale de stat, temei legal de a fi inclusă perioada pretinsă de intimată în stagiul de cotizare, nu există. Or, odată ce intimata a omis termenul de prescripție privind înaintarea spre executare silită a creanței stabilite în decizia Curții de Apel Chișinău, aceasta nu mai are temei de a pretinde de la Casa Națională de Asigurări Sociale includerea la calcularea pensiei a perioadei de activitate, cât și a salariului indicat în titlul executoriu rămas fără executare.

La 20 noiembrie 2020 și 03 decembrie 2020 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților Nadejdei Dicusară, Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului de Stat al Muncii și Uniunii Cooperativelor de Consum Criuleni copia recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 30 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței (f.d. 167 vol. I).

La 18 decembrie 2020 Nadejda Dicusară a depus referință prin care a solicitat respingerea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale ca fiind nefondat, cu menținerea hotărârii primei instanței și a deciziei instanței de apel.

Intimații Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratul de Stat al Muncii și Uniunea Cooperativelor de Consum Criuleni nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referințe la recursul Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

În conformitate cu art. 244 alin.(1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Completul relevă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 30 septembrie 2020. Totodată, decizia recurată a fost notificată recurentei Casei Naționale de Asigurări Sociale, la data de 16 noiembrie 2020, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică activă xxxxxx@justice.md, anexat la materialele cauzei (f.d. 240).

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale s-a conformat prevederilor art.245 din Codul administrativ și a depus, în termen, recursul la data de 06 octombrie 2020 și motivarea recursului la 24 noiembrie 2020.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a considerat că acesta este admisibil, motiv pentru care, prin încheierea din 10 februarie 2021 a Curții Supreme de Justiție a fost numit pentru examinare în complet din 5 judecători.

Conform art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiuni în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Din înțelesul logico-juridic al art. 195 și 258 alin. (3) din Codul administrativ cert rezultă că, procedura de contencios administrativ dedusă judecătii în prezenta speță urmează a fi judecată în coroborarea dispozițiilor Codului de procedură civilă cu cele din Codul administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018.

În această consecvență, în speță, instanța de recurs urmează să se conducă de împuternicirile de care a fost investită prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018.

Conform art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului, au fost expuse cu suficientă claritate.

Conform art. 248 alin. (1) lit. d) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Conform art. 194 alin. (2) coroborat cu art. 21 și art. 36 din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Examinând temeiurile recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele motive.

Din materialele cauzei rezultă că, prin decizia Curții de Apel a Republicii Moldova din 26 decembrie 2002, URECOOP Criuleni a fost obligat să modifice temeiul concedierii Nadejdei Dicusară și data concedierii, considerând-o concediată în baza art. 38 alin. (1) p. 1 Codul muncii, în legătură cu readucerea statelor și lichidarea întreprinderii, începând cu data de 26 decembrie 2002. S-a încasat câștigul mediu de la URECOOP Criuleni în beneficiul Nadejdei Dicusară pentru lipsa forțată de la lucru în mărime de 2 712 lei și pentru reținerea carnetului de muncă 5 346 lei; 70 lei pentru cheltuieli de transport și 41,25 lei pentru transportarea mărfii, în total 8 169,25 lei. În rest cerințele au fost respinse (f.d. 8-9, Vol.I).

Prin decizia din 15 septembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău, a fost casată hotărârea din 29 ianuarie 2009 a Judecătoriei Criuleni, și s-a emis o nouă hotărâre de admitere parțială a cererii de chemare în judecată înaintată de Nadejda Dicusară. S-a obligat Uniunea Cooperativelor de Consum Criuleni UCOOP să facă defalcări din leafa Nadejdei Dicusară în fondul social pentru pensii din suma de 2712 lei pe perioada 01 aprilie 1998 și pînă la 01 aprilie 1999 și din 5346 lei pe perioada de 3 ani de la 01 aprilie 1998 și pînă la 20 martie 2001, fiind eliberat și titlul executoriu. În rest, cerințele formulate de Nadejda Dicusară au fost respinse ca neîntemeiate (f.d. 10-12, Vol.I).

Prin hotărârea din 29 ianuarie 2009 a Judecătoriei Criuleni, cererea depusă de Nadejda Dicusară împotriva UCOOP Criuleni cu privire la obligarea de a face defalcări în fondul social, încasarea prejudiciului moral în cuantum de 5000 de lei și a cheltuielilor legate de judecarea cauzei a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d.104-105, Vol.I).

Prin încheierea din 29 martie 2016 a Judecătoriei Criuleni, devenită irevocabilă prin decizia din 26 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, cererea de chemare în judecată a creditoarei Nadejda Dicusară cu privire la repunerea în termen a hotărârii și titlului executoriu din 15 septembrie 2009 nr. 2a-1584/09 s-a respins ca neîntemeiată (f.d.115, 131, Vol.I).

Prin cererea din 25 februarie 2016 Nadejda Dicusară a solicitat președintelui UCOOP Criuleni executarea benevolă a titlului executoriu nr. 2a-1584/09 din anul 2009 (f.d.13, Vol.I).

Conform certificatului nr. 90 din 10 noiembrie 2011, eliberat de președintele UCOOP Criuleni, executorul judecătoresc a încasat suma de 8058 lei din contul UCOOP Criuleni în baza titlului executoriu nr. 2a-1584/09 din anul 2009 (f.d.15, Vol.I).

Prin răspunsul nr. 02-5975 din 09 decembrie 2015, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Criuleni i-a comunicat Nadejdei Dicusară că deoarece s-a confirmat faptul că a fost deținătoare de teren agricol, în stagiul total de cotizare s-a inclus cota prelucrată individual pentru perioada 2000-2002 și începând cu data de 01 decembrie 2015, pensia sa pentru limita de vârstă va constitui 1068,80 lei. Referitor la includerea stagiului de la UCOOP Criuleni, i-a comunicat că în conformitate cu art. 7 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998, dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din codul personal, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public de asigurări sociale. Deoarece, în declarațiile prezentate de către agentul economic UCOOP Criuleni pe anii 1999-2001, date privind activitatea sa lipsesc, nu este posibil de a include perioada respectivă în stagiul total de cotizare. Iar, conform Legii nr. 147 din 17 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, beneficiază de un suport financiar în sumă de 100 de lei lunar (f.d.18, Vol. I).

Prin scrisoarea nr. D-1268/15 din 15 septembrie 2015, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a comunicat Nadejdei Dicusară că conform prevederilor art. 33 al Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998, reexaminarea dreptului la pensie se efectuează în cazul apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, ce au avut loc până la acordarea drepturilor la pensie. Astfel, în cazul în care dispune de acte justificative a perioadelor de activitate realizate până la stabilirea pensiei, urmează să le prezinte la Casa teritorială de Asigurări Sociale de la locul de trai pentru reexaminarea mărimii pensiei spre majorare (f.d.19, Vol.I).

Prin scrisoarea nr. Aud-158/216-15 din 18 ianuarie 2016, Casa Națională de Asigurări Sociale i-a comunicat Nadejdei Dicusară că din 29 mai 2011 ia fost stabilită pensie parțială pentru limită de vârstă cu stagiul incomplet de muncă de 26,4 ani. Cuantumul pensiei a fost calculat pe baza coeficientului individual al salariului - 1,74610 determinat pentru 60 de luni consecutive din ultimii 15 ani de activitate până la 01 ianuarie 1999, luând în considerare stagiul de cotizare realizat și constituia de la 01 aprilie 2015 – 1052,61 lei lunar. Iar, de la 01 decembrie 2015 pensia sa a fost recalculată în baza stagiului de cotizare de 29,4 ani și constituie 1068,80 de lei lunar. Totodată, a fost informată că perioada de activitate la UCOOP Criuleni realizată după 01 ianuarie 1999, nu este reflectată în contul său de asigurări sociale și i-a recomandat să se adreseze angajatorului, care este obligat să prezinte la Casa Națională de Asigurări Sociale informația privind achitarea contribuțiilor de asigurări sociale pentru perioadele sale de activitate – REV 5A. Odată cu reflectarea informației în contul personal de asigurări sociale va fi posibilă includerea perioadei respective în stagiul de cotizare și respectiv recalcularea cuantumulului pensiei (f.d.20, Vol.I).

Prin cererea din 13 octombrie 2016 Nadejda Dicusară a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale recalcularea pensiei sale în baza hotărârii din 26 decembrie 2002 a Curții de Apel Chișinău (f.d.21, Vol.I).

La 20 octombrie 2017 Nadejda Dicusară s-a adresat la Casa Națională de Asigurări Sociale cu cerere, prin care a solicitat recalcularea pensiei pentru limită de vârstă (f.d. 4).

Prin răspunsul nr. D-1986/17 din 20 noiembrie 2017 Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat în satisfacerea cererii Nadejdei Dicusară, menționând că pensia a fost calculată în conformitate cu prevederile legislației în vigoare (f.d.5, Vol.I).

La 14 decembrie 2017 Nadejda Dicusară a depus prezenta cerere de chemare în judecată, ulterior concretizată solicitând repunerea în termen a acțiunii, includerea stagiului de muncă conform hotărârii judecătorești din 26 decembrie 2002, recunoașterea a patru ani stagiu de muncă pînă la 26 decembrie 2002 și recalcularea pensiei conform stagiului de cotizare de 30 ani (f.d. 1-3; 150- 152, Vol.I).

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță, prin hotărârea din 18 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Dicusară. A obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să efectueze recalcularea pensiei pentru limită de vîrstă a reclamantei Nadejdei Dicusară, ținând cont de stagiul de cotizare stabilit prin decizia din 26 decembrie 2002 a Curții de Apel a Republicii Moldova. În rest, a respins pretențiile ca fiind neîntemeiate (f.d. 167, vol. I).

Examinând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 30 septembrie 2020 a respins apelurile depuse de Nadejda Dicusară și Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 18 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Judecând cauza în ordine de recurs completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că prima instanță și instanța de apel au judecat cauza și au ajuns la o concluzie pripită, fapt ce rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriul, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele.

Mai mult, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție analizând materialele dosarului în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, conchide că concluziile instanței de apel și ale primei instanțe expuse în hotărârile judecătorești sunt în contradicție cu materialele cauzei, iar circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei nu au fost aplicate, conform cerințelor legislației in vigoare.

Aspectele menționate conduc la concluzia că procedura desfășurată în instanța de apel și prima instanță nu corespunde exigențelor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, iar modalitatea în care a fost examinată cauza în fond și în ordine de apel nu poate echivala cu soluționarea efectivă a cauzei, astfel, fiind impusă casarea deciziei instanței de apel.

Instanța de recurs consideră necesar de a reitera că Codul administrativ consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Această dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Întru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

În acest sens legiuitorul a investit apelul cu efect devolutiv, care presupune că instanța de apel rejudecă în fapt și în drept, ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărârea primei instanțe, precum și efectuează o nouă examinare în fond.

Astfel, instanța de apel avea obligația de a examina în tot apelul și de a răspunde la toate întrebările ridicate în fața instanței, atât ca instanță de apel, cât și ca instanță investită să judece cauza în fond. Or, aceasta este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel, cât și în acțiune. Este inadmisibil ca un motiv de apel să fie refuzat pentru discuție pentru motive formale, sau să fie omis de către instanța de apel. Instanța de apel trebuia să cerceteze și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate, iar în caz de nerespectare a acestor reguli, decizia instanței de apel se consideră neîntemeiată și pasibilă casării de către instanța de recurs.

Conform art. 3 lit.e) al Legii privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 08 iulie 1999, sistemul public de asigurări sociale (denumit în continuare sistem public) se organizează și funcționează avînd ca principii de bază: principiul contributivității, conform căruia; drepturile de asigurări sociale se cuvin pe temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite.

Iar, conform art.36 al aceleiași Legi, stagiul de cotizare se exprimă în ani și se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții, în mărimile stabilite, la bugetul asigurărilor sociale de stat, atât de asigurat, cât și de angajator sau, după caz, numai de asigurat, în situațiile prevăzute la art. 4 pct. 3)-5), și prin împărțirea sumei obținute la 12.

Conform art.1 alin.(1) și (2) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, prezenta lege stabilește cadrul legal al funcționării sistemului public de pensii, precum și interacțiunea acestuia cu sistemul public de asigurări sociale și cu alte mecanisme statale de protecție socială a populației. Scopul prezentei legi constă în asigurarea unui sistem de pensii echitabil și sustenabil, care să garanteze un trai decent pentru beneficiarii de pensii.

Potrivit art. 2 alin.(1)-(2) al aceleiași Legi, dreptul la pensie îl are persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege. Dreptul la pensie este imprescriptibil.

Conform art. 5 al Legii menționate (în redacția anului 2002), în sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive, inclusiv cele în care contribuțiile sînt achitate de către fondurile respective pentru beneficiarii de pensie de invaliditate, de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă , pentru sarcină și lăuzie, de șomaj .

Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sînt: perioada de satisfacere a serviciului militar obligatoriu în trupele Ministerului Apărării, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Informații și Securitate și Departamentului Protecție Civilă și Situații Excepționale; perioada de îngrijire a unui copil pînă la vîrsta de 2 ani de către unul din părinți sau de tutore în caz de deces al ambilor părinți.

La stabilirea pensiei pentru limită de vîrstă, în stagiul de cotizare se însumează perioadele de invaliditate realizate înaintea împlinirii vîrstei de pensionare.

Potrivit art. 7 alin. (1) al Legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14 octombrie 1998, dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din contul personal, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public al asigurărilor sociale.

În conformitate cu art. 8 alin. (1) și (2) al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei. Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuții stabilite prin lege pentru aceste perioade și numărul total de luni de cotizare. Formula de calcul al venitului mediu lunar asigurat este redată în anexa nr. 1, parte integrantă a prezentei Legi.

Conform art. 9 lit. a) al aceleiași Legi, în sistemul public, se acordă următoarele categorii de pensii: pensie pentru limită de vîrstă.

În conformitate cu art. 40 alin.(1) și (2) al Legii nominalizate, decizia privind stabilirea dreptului la pensie sau respingerea cererii de pensionare, privind reținerile din pensie sau încasarea sumelor plătite în plus poate fi contestată Casa Națională de Asigurări Sociale.

În caz de dezacord cu decizia Casa Națională de Asigurări Sociale, aceasta poate fi atacată în instanța de contencios administrativ competentă.

Conform art. 219 alin.(3) Cod administrativ, instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 30 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, instanța de recurs ridică o problemă de drept procedural în ceea ce privește soluționarea de către instanța de apel a litigiului, care nu a elucidat toate circumstanțele importante speței, s-a abținut de a răspunde la toate întrebările (argumentele) ridicate în fața sa, fapt prin ce a încălcat normele de drept procedural și a emis o hotărâre nemotivată.

Instanța de recurs reiterează că conform art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Prin urmare, regulile stabilite în Codul de procedură civilă se aplică numai în completarea Codului administrativ.

Așadar, pentru a elucidă aspectele abordate, instanța de recurs consideră că trebuie să opereze cu prevederile art. 390, alin. (1), lit. e) și f) din Codul de procedură civilă, conform cărora decizia instanței de apel trebuie să conțină: motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă, precum și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

La fel, instanța de recurs relevă că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța

judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. Proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conține corespund realității.

În aceeași ordine de idei, potrivit jurisprudenței stabilite, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a învederat că unul din principiile legate de administrarea corectă a justiției se referă la hotărârile instanțelor de judecată, care ar trebui să explice în mod adecvat raționamentele pe care se bazează. Măsura în care se aplică această obligație de motivare poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie determinată în funcție de circumstanțele cauzei (a se vedea *Moreira Ferreira*, *ibidem*, par. 84; *Orlen Lietuva LTD. vs Lituania*, 29 ianuarie 2019, par. 82).

Procedând la examinarea fondului recursului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție învederează că exigența motivării hotărârii judecătorești este o garanție a caracterului echitabil al procedurii și împotriva arbitrariului instanței de judecată. În acest caz, instanța de apel are obligația de a indica motivele raționamentelor sale și să facă referire la legea guvernantă a speței. Pe baza acestei analize juridice, instanța de apel trebuie să tragă concluziile de rigoare în urma examinării cererilor de apel. Etapele menționate trebuie să fie consecutive și să se afle într-o strânsă legătură logică, ceea ce consolidează ipoteza că soluția finală a instanței de judecată urmează să rezulte din partea motivată a hotărârii judecătorești.

Aici, instanța de recurs notează că în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a constatat în mod frecvent încălcări ale articolului 6 par. 1 din Convenție, în special, în cauzele care ridicau probleme cu privire la motivarea hotărârilor judecătorești (a se vedea *Fomin vs Moldova*, 11 octombrie 2011, par. 31 și 34; *Mitrofan vs Moldova*, 15 ianuarie 2013, par. 54; *Lebedinschi vs Moldova*, 16 iunie 2015, par. 31, 36; *Nichifor vs Moldova*, 20 septembrie 2016, par. 30). Astfel, constatările de mai sus în sine ar putea fi o bază temeinică pentru stabilirea încălcării articolului 6 din CEDO.

La acest capitol, instanța de recurs urmează să verifice dacă instanțele de judecată ierarhic inferioare s-au expus asupra tuturor pretențiilor invocate, asupra tuturor argumentelor înaintate și dacă au stabilit toate circumstanțele care au importanță pentru justa soluționare a litigiului.

Așadar, conform hotărârii din 18 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și a deciziei Curții de Apel Chișinău din 30 septembrie 2020, instanțele ierarhic inferioare au obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să efectueze recalcularea pensiei pentru limita de vârstă a Nadejdei Dicusară, ținând cont de stagiul de cotizare stabilit prin decizia Curții de Apel a Republicii Moldova din 26 decembrie 2002.

Aici, instanța de recurs relevă că, prin decizia Curții de Apel a Republicii

Moldova din 26 decembrie 2002, a fost soluționat litigiul la cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Dicusară cu privire la restabilirea în funcția de merceolog și perceperea salariului pentru lipsa forțată de la lucru, fiind obligat URECOOP Criuleni să modifice temeiul concedierii Nadejdei Dicusară și data concedierii, considerînd-o concediată în baza art. 38 alin.(1), p.1 Codul muncii, în legătură cu reducerea statelor și lichidarea întreprinderii, începînd cu data de 26 decembrie 2002 și s-a perceput câștigul mediu de la URECOOP Criuleni în beneficiul Nadejdei Dicusară pentru lipsa forțată de la lucru în mărime de 2712 lei și pentru reținerea carnetului de muncă 5346 lei, 70 lei cheltuieli de transport și 41,25 lei pentru transportarea mărfii, iar în total suma de 8169,25 lei (f.d.8-9, Vol.I).

În acest context, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că obiectul litigiului examinat prin decizia Curții de Apel a Republicii Moldova din 26 decembrie 2002 a fost un litigiu de muncă.

Prin urmare, din conținutul decizia Curții de Apel a Republicii Moldova din 26 decembrie 2002 nu poate fi constatat sau dedus stagiul de cotizare al Nadejdei Dicusară. Or, din dispozitivul acesteia rezultă că instanța a obligat URECOOP Criuleni să modifice temeiul concedierii Nadejdei Dicusară și data când reclamanta-intimată urmează a fi considerată concediată, cât și s-a încasat în beneficiul ei drepturile salariale pentru lipsa forțată de la serviciu.

Tot aici, instanța de recurs relevă că prin decizia din 15 septembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău, a fost casată hotărârea din 29 ianuarie 2009 a Judecătorei Criuleni, și s-a emis o nouă hotărâre de admitere parțială a cererii de chemare în judecată înaintată de Nadejda Dicusară. S-a obligat Uniunea Cooperativelor de Consum Criuleni UCOOP să facă defalcări din leafa Nadejdei Dicusară în fondul social pentru pensii din suma de 2712 lei pe perioada 01 aprilie 1998 și pînă la 01 aprilie 1999 și din 5346 lei pe perioada de 3 ani de la 01 aprilie 1998 și pînă la 20 martie 2001, fiind eliberat și titlul executoriu. În rest, cerințele formulate de Nadejda Dicusară au fost respinse ca neîntemeiate (f.d. 10-12, Vol.I).

Prin hotărârea din 29 ianuarie 2009 a Judecătorei Criuleni, cererea depusă de Nadejda Dicusară împotriva UCOOP Criuleni cu privire la obligarea de a face defalcări în fondul social, încasarea prejudiciului moral în cuantum de 5000 de lei și a cheltuielilor legate de judecarea cauzei a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d.104-105, Vol.I).

Iar, prin încheierea din 29 martie 2016 a Judecătorei Criuleni, devenită irevocabilă prin decizia din 26 septembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, cererea de chemare în judecată a creditoarei Nadejda Dicusară cu privire la repunerea în termen a hotărârii și titlului executoriu din 15 septembrie 2009 nr. 2a-1584/09 s-a respins ca neîntemeiată (f.d.115, 131, Vol.I).

Astfel, titlul executoriu emis în baza deciziei Curții de Apel a Republicii Moldova nr. 2a-1584/09 din 15 septembrie 2009 a rămas fără executare, fapt ce denotă că pentru perioadele de activitate a Nadejdei Dicusară la UCOOP Criuleni, 01 aprilie 1998 și pînă la 01 aprilie 1999 și de la 01 aprilie 1998 și pînă la 20 martie 2001 nu au fost efectuate pentru Nadejda Dicusară defalcări la bugetul

asigurărilor sociale de stat.

Prin urmare, instanța de recurs consideră neîntemeiată și prematură concluzia instanței de apel că în speță sunt întrunite temeiurile legale de admitere a pretenției reclamantei ce ține de obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să efectueze recalcularea pensiei pentru limită de vârstă a Nadejdei Dicusară, ținând cont de stagiul de cotizare stabilit prin decizia Curții de Apel a Republicii Moldova din 26 decembrie 2002.

Or, instanța de apel, obligând Casa Națională de Asigurări Sociale să efectueze recalcularea pensiei pentru limită de vârstă a Nadejdei Dicusară, ținând cont de stagiul de cotizare stabilit, prin decizia Curții de Apel a Republicii Moldova din 26 decembrie 2002, nu a precizat care este acel stagiul de cotizare realizat de Nadejda Dicusară, în condițiile în care din conținutul deciziei la care face referire nu rezultă incontestabil acest fapt. Astfel, Casa Națională de Asigurări Sociale fiind în imposibilitate de a executa o hotărâre judecătorească neargumentată și incertă.

Subsidiar, instanța de apel notează că, prin Hotărârea Guvernului nr. 418 din 03 mai 2000 cu privire la crearea Registrului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale, a fost crearea Registrului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale (REVIND), care reprezintă bază unică de date vizând persoanele fizice și juridice contribuabile la bugetul asigurărilor sociale de stat, precum și vizând beneficiarii prestațiilor de asigurări sociale.

La materialele dosarului este anexat extrasul din contul personal de asigurări sociale pe numele Nadejdei Dicusară, extrasul fiind eliberat din REVIND. Potrivit extrasului din contul personal al intimatei, date privind activitatea acesteia (stagiul de cotizare) realizat la UCOOP Criuleni, nu sunt reflectate, fiind regăsite informații cu privire la stagiul de cotizare realizat de aceasta doar începând cu data de 01 aprilie 2012.

În asemenea circumstanțe, odată ce în contul personal de asigurări sociale al intimatei nu se regăsesc date referitor la activitatea acesteia din cadrul UCOOP Criuleni și anume: perioada de activitate, salariul obținut, contribuțiile de asigurări sociale obligatorii calculate și achitate în bugetul asigurărilor sociale de stat, instanța de apel urma să se expună cu certitudine asupra acestui fapt.

La acest capitol, CEDO a menționat că creditorul trebuie să acționeze cu promptitudine pentru a asigura executarea în cauzele civile. Acestuia îi revine sarcina de a se folosi de mijloacele puse la dispoziția sa de legislația națională și de a apela, la nevoie, la autoritatea publică pentru a-1 asista la executare (Ciprova v. Republica Cehă (dec.), 22 martie 2005). Acest fapt presupune respectarea procedurii și a termenelor prevăzute de dreptul intern (Stanca Popescu v. România, 7 iulie 2009, §78). Prin urmare, Curtea constată că legislatorul a pus la dispoziția creditorului suficiente mecanisme și garanții pentru asigurarea executării hotărârilor judecătorești definitive. De altfel, Curtea reține că obligația persoanelor de a-și exercita drepturile procedurale civile în termenele stabilite de lege dau conținut ordinii de drept, astfel asigurându-se certitudinea și securitatea raporturilor juridice.

De altfel, precizările enunțate au fost invocate de către Casa Națională de Asigurări Sociale pe parcursul examinării cauzei în instanța de fond și apel, argumente pe care instanțele ierarhic inferioare le-au respins ca neîntemeiate.

Subsidiar, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că în cererea de apel depusă la data de 21 ianuarie 2020 Nadejda Dicusară a solicitat anularea parțială a hotărârii din 18 noiembrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie dispusă efectuarea recalculului pensiei reieșind din hotărârea judecătorească din 26 decembrie 2002, conform căreia să i se includă 4 ani și 8 luni în stagiul de cotizare, să i se calculeze anii în care a achitat impozitul pentru terenurile agricole deținute în proprietate, ce au fost incluși în stagiul, să i se facă recalcularea vârstei incluzând suma ce a achitat-o la fondul social pentru pământ – 1651 lei, să i se ia la recalculare mai multe variante, inclusiv și ultimii ani și să i se facă recalcularea indemnizațiilor de la 100 de lei la 180 de lei (f.d. 181-183, vol. I).

Finalmente, instanța de recurs relevă că instanța de apel a omis să se expună în decizia contestată și asupra cerințelor Nadejdei Dicusară indicate în cererea de apel, ceea ce consolidează incontestabil necesitatea casării deciziei contestate și trimiterea cauzei la rejudecare.

Așadar, instanța de recurs notează că greșelile comise nu pot fi corectate în ordine de recurs, din cauza specificului acestora. De altfel, atât Nadejda Dicusară, cât și Casa Națională de Asigurări Sociale trebuie să aibă posibilitatea reală să-și prezinte apărarea și să fie audiați de o instanță de apel, care va fi competentă de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea A. Menarini Diagnostics S.R.L. vs Italia, 27 septembrie 2011, parag. 59; Akaki Tchaghiashvili, 2 septembrie 2014, parag. 34, Samardžić, ibidem, parag. 31, Gohe și alții vs Franța, 3 iulie 2018, parag. 41 -43).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că corectarea erorii instanței de apel la judecarea cauzei în ordine de recurs nu este posibilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, de a casa decizia din 30 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și de a restitui cauza pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Astfel, ținând cont de rolul specific al instanței de recurs și de preeminența dreptului, este imperios, ca la reexaminarea cauzei în ordine de apel, să fie remediate neajunsurile procedurii inițiale (a se vedea cauzele Baka vs Ungaria (Marea Cameră), 23 iunie 2016, parag. 117; Zubac vs Croația (Marea Cameră), 5 aprilie 2018, parag. 123 –125). Pe această cale, cauza de contencios administrativ urmează a fi judecată în întregime în cadrul unor proceduri noi, în cadrul căreia instanța de apel va avea sarcina de a stabili o legătură clară între faptele speței, dispozițiile legale aplicabile și concluziile la care a ajuns. În funcție de rezultatul aprecierii juridice, instanța de apel va trebui să constate temeinicia sau lipsa unui temei legal a cererilor de apel formulate de către Nadejda Dicusară și Casa Națională de Asigurări Sociale (a se vedea, spre exemplu, importanța rejudecării cauzei de către instanțele ierarhic inferioare în baza considerentelor unei instanțe de recurs, Victor Harovschi vs Moldova, 18 noiembrie 2008; Dimitar Yordanov vs Bulgaria,

6 septembrie 2018, parag. 52 –53).

Altfel spus, rejudecând cauza, instanța de apel urmează să concretizeze care este stagiul de cotizare realizat de Nadejda Dicusară în cadrul activității acesteia la UCOOP Criuleni și care urmează a fi luat în considerare de Casa Națională de Asigurări Sociale la recalcularea pensiei reclamantei-intimate, precum și să examineze și să se pronunțe asupra pretențiilor indicate de Nadejda Dicusară în cererea de apel, iar în final să emită o decizie legală și întemeiată.

Conform art. 195, 247, 248 alin.(1) lit. d) și alin. (2), și art. 258 alin.(3) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează integral decizia din 30 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și se restituie cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Dicusară împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Inspectoratului de Stat al Muncii, Uniunii Cooperativelor de Consum Criuleni, privind repunerea în termen, includerea stagiului de muncă și recalcularea pensiei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Mariana Pitic

Victor Burduh

Nicolae Craiu

Nina Vascan